

РУСКИ НОВИНИ

ЗА РУСИНОХ У КРАЉОВИНИ С. Х. С.

Выходца раза у тижњу. — Цена на цели рок 100 динар. На $\frac{1}{4}$ рока 50 динар. Поводнице ч. 2 динар. Властитељ: Руске Народне Простиље Друштво. Одличателни редактор Дорка Павлович.

Нови Сад
штварток 5. фебруар 1925.

Рукописи и други писма треба посыпани на адресу „Руски Новини“ Нови Сад, Бојевићева улица бр. 2. — Претплату на Руске Народне Простиље Друштво Рускја Кретур (Бачка).

Чи је виберанка шлебодна?

Ту уж пред двасрми политическим виберанкама добре будзе, да повсеме, за Устав и Закон гвари о шлебодни виберанкама, та нај то и кажди трима у разумс кед кульку буде пуштац.

Чл. 69 Державнога Уставу /: то перши и главни закон у держави, на кторим ше темељ шици други закони /: гвари: „народну Скупштину составляю посланики, хторих народ шлебодно вибира, општим, еднаким, испосредним и тайним гласањем.“

Да ше тата шлебода гласача и забиваш, изборни закон прописује и кари за тих, ко би изабору бирача ограничили лебо тайносц гласања порушили и так чл. 92 изборнога закона глаши: „Тоти, хтори зос силу лебо гроженјем спрече једнога лебо већеј грађана до употребе својо бирачке право, буду покарани арештом од једнога мешаца до двух рокова.“

Чл. 94. глаши: „хто бирачу да лебо обеца поклон лебо му понукне лебо обеца дајаке место у явнене лебо приватней служби... же да за извесну кандидатску листу гласа лебо не гласа, буде оштрофани арештом

до једнога рока и у пенежкох од 30 до 500 динари. Так исто буде оштрофани и бирач, хтори за то приме поклон лебо обеца лебо поклона.“

Чл. 95. хвари: „хто бирача силом лебо већеј гројњу присилује, же да ароби даје од тога, чо вичислене у чл. 94 буде оштрофани арештом од двух мешаца до двух рокова и у пенежкох од 400 – 4000 динари; а кед тога зробене злоупотребом власци, веџка буде штрафни гласи гоје найвеќшу меру тај кари.“

Чл. 99. глаши: „тот, хтори би у место другога лебо под Јого именом гласал, лебо ше пријајел да гласа, буде покарани арештом од 3 мешаца до 1 рока.“

Чл. 100: Бирач хтори не сце да гласа у јакду филијалу, лебо хтори гласа јавно лебо па гој хтори способ хотији оддац тайносц при давању гласа, буде штрафни у пенежкох од 10 до 100 динар.

Важне знац и цо чл. 102 гутори: „Бирач хтори ше буде при гласању непристойно владац, лебо по одгласу не сце на опомену председателя бирачкога одбору да је мајне зос здания у кторим ше гласа буде оштрофани арештом од 1 до 6 мешаца лебо у пенежкох од 300 до 2000 динар.“

Шици тоти престути судији суд и њака друга власци, а јак знаме суд

и независими од даякей другеј власци. Тужиц може за јакду кријациу кажди бирач, гој ше тата ствар Јого ант не тиче.

Ето по тих параграфах видиме, же державним законом ма буц каждому загарантоване да је шлебодно в тајно гласа, та хто иншак роби, же роби процив держави и закону и же нацагус на себе чекију кару.

А јо нас' учи Црквија при гласању? Црквија јак наша брижна и добра маја, хтора нас учи јак ше маме при јакдому нашему дјелу спровојац учи нас и ономина далаче власци розказује, же при гласању треба на тују странку лебо кандидата да гласаме ири хторим аме близовни, же јак посланик у парламенту буде робиц по закону Божјему и црковному и же не буде на чију але на хаосу цркви и же ше, за христијанска начела јак за державу так и за фамјелјо буде бориц.

Най себе дакле кажди добре запамета тата двојијо по учи црквија и держава о виберанкама и нај так шмело и поступи.

Др. Мирко Бонч.

ЧИТАЈЦЕ РУСКИ НОВИНИ.

ФЕЛЬТОН

ПРИЧА О јЕДНОРОГУ.

Староруска духовна притча.

Ишол човек по широкуј пустини. Нараз звјела је страшна жар једнорог и ревучи страшно руцел је на човека, да го пожре. Шерци у човека од страху застидило. Вон не могол поднеси рику лутега жвири и почал пред још ћо мотол пайбаржей сјескац. И кед вон так без глави уцкај, паскочел нараз на глобоку яму и спаднул до пеј. Але падајуци розагнул вон руки и влапел је за јасиг дрекко, јо росто на крају ями. Завишел човек на дрекку, замахад ногами над пропасцу и за час осетел цошака тварије под ногами, јо стиријало зос боку и вон је опар на то ногами.

Но дума вон соби — слава Богу, тераз сом сигурни.

И одијухуји од страху почал прејатрац до тај ями даје спаднул. Понатреј, горе и пале! При корену тога дрекка, за котре је влапел, обачел два миши, једну чарку, другу

билу; вони непрестано гризали подкоповади корене дрекка — разједна раз друга. Уж ант немали вељко робиц, да цалком подгризу то мизерне дрекко. Зоз вељким стражом одврајац човек своје очи од тога и попатрел на дно ями. А там видији страшнога гада: вон ите скруцис, скака отињом диха, пробива го својим очама луту отвера писки сијује је да залапи и пожре. Застидио шерци у човека. Мимоволј јакшик попатрел вон на тоги подстави на котрих стали Јого ноги и убачел, же то ишч иже, але штири гадово глави, јо стиричали зос данији у камену.

Терај сом најсце препадиул! — У тим часу надбег и лути једнорог и станул на крају Але чекајуци, кеди буде човек јаки виходиц. Видел то човек и спознал, же Јому иетијакога ратунку. Але у тим часу увидел вон на копару тога дрекка, котрого је тримај, просто јад главу даскелю капки меду. И забул човек на шици тоги страшни опасносци, јо були около Јого, забул на једнорога нај своју главу,

и на гада под својма ногама, и на миши, јо подгривали корене дрекка и на гади, јо на њих главах стояји Јого ноги — па шици забул а нацагнул руку и почал палцијама досагац мед зос конара, лівац је и ужијац у Јого смаку.

Цо думаш, мили браге, за кога же ту у тај притчи гутори? За њико, лем за тебе самога. Тот човек то ти, а жар — једнорог, јо гони тобу, то шмерци, а јама, у когу падаш, то обставни твой живота, стан, у котрих живиш. Дрекко, јо ши не зануди вланел, то твой вик ту на жеми, а миши, јо подгриваји Јого корене, то ноц и дасень јо багретанко скрају твой живот. Гад, по ји је долу гројки, же це пожре — то вична превасци, пекло. А штири гади, јо ши на њих главох опар своје ноги, то красите, здраве, сила и драка до роботи, котри то гварел би, су неймоцнейши основи щесца и доброго поводзеня, але котри каждого часу могу прејадиул и арадзиц людску надје. А јо тоти медови капки, јо њих човекови так смакую? То тоти мизерни

СТРАХОТИ ЦО ИХ РОБЯ БОЛЬШЕ ВИКИ У РУСІ

Російски историк С. Мельгунов видав одну книжку под насловом: „Червени терор у Русні”.

З тей книжки вибираємо лем даскельо ствари, да читателе наших милях новинкох видав, що можу зробити людзів, котры страцели святу віру. Я би любел, да тогу книжку кожди розумни чловек пречита. Але мушим повесць, же ще мало найде такіх людзів, котры би мали одважносці, да тогу книжку цалу прочитаю. Содэркане тей книжки страшне. Напомінає и то, же спісатель тей книжки и сам соціаліст. Але и Його шерцо не може таки ствари поднесць. Сам жил 5 років у Русні под большевіками, а з того 3 років у цемніці.

Мельгунов вола большевизам:
Наївекши малочином іронізів людства і соціалізму. Росія постала єдним „містом мучення”. — Приклади зафо:

Горяци лох (мали хижочки).

„Горяци лох” то е хижочка прэз облаках, З кроачай друга, 1 и пол широка. До такей двери запераю по 18 людзів. Там така цеснота, же шынки ані стац не можу поедки віша лапаючи ще за мур. Воздух у тей двері таки ческі, же там не може гориц ширка або швичка.

З хлопами находзаше там и жены прэз шынкей храни.

Хладни лох.
„Хладни лох” то глібока доліня, до котрой спущую голих людзів и гу тому на них лею жимну воду и по пайстрашнейшій жими.

Китайска келія.
„Китайска келія” находзіць у Київской чревичайки. Вязня у тей келії привяжу на слуп або прицішнюю на сцену. Потым можно привяжу до його боку железну цивку, а до цивки положа щура або пат-

ридки и пременліви сладосці нашого живота на швеце, пре котры мы так часто забуваме на вічну вредносць живота и на наш вічний циль у небе.

Подал М. Ф.—ак.

„ВІНЕЦ” — СТИХОТВОРЕНІЯ
о. А. Павловича.

Подкарпатски Русини, од котрих и мы у Югославії походиме, у писменству и просвіти не бара богати. Жили вони вже под малярским ярмом, не мали ані своїх школах алі своїй интелигенцыї и престо не могли напредоваць у просвіти. Илак жа вони даскельо визначнейших писательох, як о. А. Духнович о. А. Павлович и у найновішим часу Василь Гренджел-Донски. А баш престо, як си Русини и у Карпатах и у Югославії не мame великих пішемів, мушим тим баржей почитаваць тих, ко мame. Мушиме чытац їх твори и познавац их живот.

Еден од первых руских пішемівкох ё о. А. Павлович. Писал вони писні, у котрих виказал свою велику любов гу рускому народу и шынкому, що ё воло руске. Век-

каня. Други отвор ёод тей шыні марешетку. Терав вони грею туту ціву, а щур аж дайваси и тарга живе цело чловека да може сцекнүц. Мушки вязня страшни и таک друго го муча, докля не скона.

Знимлю рука вічкі.

Так роби Харковска чревичайка. Тото мучене стой у тим, же вязньову сцагую скору з рукох.

Мушки страшнейши як ёо цернели християнє у першых вікох христіянства од поганох.

Не будземе далей наводниці страшни приклади а тей книжки. Тоти даскельо зме лем прето наведли, да читателе видав, же чловек прэз віри стораз горши як найстрашнейша жывр

И прето ваш опомиламе шынких читательох:

Людзі, чувайце свою святу віру и засадгуйце ю до шердох своім дасцем, да вам не подзвею.

Чловек прэз віри горши од жвири.

Правна порада

О тестаментах и наслідстві

Пиші: Др. Мих. Хайніал, адвокат

(предложение)

Жека и по при дасцех а и кед не має дасци тиук у першым шоре наслідує Велька роалиха, чи маке дасцох, чи не и чи ще наслідує иб бінашем малярским чи по австрійским праву. На першым жесце захон ще стара, да гдовица голем достойно може вижіц ётого, чо ёй пріпадне; и того од жеї ані муж тестаментом неможе вжац. Але тестаментом може ограничыць ёй наслідни захтеви. Но тово пайменьше право гдовицькое придає лем теди у живоце до питання, кед оставака мала лебо кед муж жив аос своим правом и ограничыць гдовицу, бо іншак по малярским (войводзким) праву вона ужива цалу оставину док в гдовица и по при дасцех, а по австрійским (хорватским) голем ёдну штварціку. Кед ве-

шина його писні є пошвецена животу руского народа, слави и чесци руского роду, язика и рускій землі. Познату його писню „Святим звуком руска земля” шпиваю у цалих Карпатах а и у нас як народну писню. Шынки його писні, чо були розшати по роаличних часописах, видрукованы тэраз у єднай книжки, що ё вола „Вінец” а видал го И. Полівка у Ужгороду. Красна то и велька книжка (250 стр.) зосживотописом Павловича и двома його сликами. Кажды Русин мушел бы ю чытац. Гоч Павлович употреблюе у своих писњах велько московских а и церковнославянских словах, ипак його язык бара бліски нашому, або Павлович родзени баш у тих карпатских крайох зос котрих ё нашо ділове дослелі. Престо кажды наш чловек може лежко чытац тоти писні а и треба да их кажды читац, да ё научи, як треба любиц и високопочитовац свою руску народносць и свой язык.

Коштує „Вінец” 18 чески коруни, то ё 36 Дин. Може ёт наручник у автора: И. Полівка Ужгород, ул. А, Бачинські 40/а. Подкарп. Русь,

шеб дасцех як трейо, ужива доживотно еднай дасциныски та. Кед нет дасцех, по малярским (войводзким) исто шынко ужива, а при тому и на орех добие шынко кремъ то ёо муж наслідал, лебо добил од своеі лози, а по австрійским добил на орех ёдну штварціку.

Ту напомінає и то, же муж по замерине женік нема іста права. Не припада му достойне віживдане.

По малярским не припада мужу уживане. Вони не добил ѿч, кед есть дасцех, а кед нет таи добие шынко, чо жена прибрала. По австрійским и мужу припада на орек ёдна штварціка кед нет дасцех, в кед есть дасцех 1/4-на односко при везеі дасцех-єдан дасциныски та.

Цо ёе тиче наслідного права родительох, братох, шестрох и других покольењь то іншак кед по малярским (войводзким) и іншак по австрійским (хорватским).

Кед нет дасцех, а есть гдовици теди отец, мац, односко их потомки добию назад тово, чо од их лози пріпадло інокойнику так по малярским, а по австрійским припадно им тоти 1/4, оставаки, хтору брачна пара не насліди. Кед нет гдовици и гдовца, доставлю шынко. Як ёт родительске поколене и дальши поколения дасли, то би обширно писац, а ято нет места. Ту лем тельо, кед нет отца и мацери, на их место ступаю браца и шестрии нашо. Слава Богу у нас Русинех ридко случай, да нет дасцех, жени, а голем братох, па зато за хеави ридки случаї не прядко мы писац.

Зос того ёт сом до терас ішталажди може установиць, чи мы треба чи мы вредно тестамент робиц.

Кед мы треба, кед мы вредно, ёт не чека остатню годину, и остатнюю хороту най роби док ёздрави и душевно и тілесно, да би не могли и злато пригвариц тестаменту, кед не влада подполню писаньем и не стручиц в, най да написац новтарулови, кральскому лебо адвокату, бо гоч зос твой мой поради, точ зос писаня нашого п. Крайцера научел дацо як ёт роби тестамент, то не шынко, ёт

С. S. R. Але за нас найлепше наручник „Вінец” у нашим Руским Нар. Просв. Дружтве у Руским Керестуре. За свою руску книжку не щеме жаловац пепски.

Ф-ак.

СВЯТИМ ЗВУКОМ.

А. И. Павлович.

I.

Святым звуком руска земля
Свої чадца поздравляет,
Святым чувством свое племя
Обимає лобизает,

Гремлят гроби праділов,
Святым громом руких слов
В мні кипят руска кров.

II.

Руская кров согревает
Вес моей жизни состав,
Руская совість вищает:
Помні, що ти Руский Слав,

Почитают руску кров
Моих честных, праділов,
Им посвящаю любов.

III.

Руский мой прадід, прамати,
От вик — виков я Русин

треба знати, а ће би и шоцко було ћема пракси, хторому то не хлеб.

Кед робиме тестамент, зробиме го добре, а ось недоброго сигурно буде суд — то може порада.

ГАЗДОВСТВО

Кельо потребує статок води? Випробовано, же овца кед є шорово карменої потребує на дземі води по своїй чужині 4—5%, кед ће лепше карми 5—7%, вол 5—8%; крава в жиме 10—12%, а кед ће ось желену потраву крави теди 10—16%.

Домашнього статку шерю бик у єдній мінунти: коя 37—40 раз (гаче 40—72); рогати статок у єдній мінунти 70—80 раз (бараньче 80—90); шиншина 70—80 (праше 100—110); ось 70—100 у єдній мінунти.

Кріпки напої коньом. Єдиний напої також напої за коні рада, од котрого напої же коні красні будуть: 1 часць отруби, 2 часци овса і 6—8 центилінтри зновового зарю гу тому. Овес і левове зарно подвари ће у кабле в воду а потім додаме отруби, закривме з покровом к так охабиме 4—5 годинок да ће вихладзимо.

З маховину зароснути деп, якщо ће з добрим допатраньем. В сшени і з яри треба го добре подерляць, так да ће і трава поруша, потарга. В жиме погвоїць треба аос гноювку або аос узретим гноюм, бо мох не виновати, ће деп не родзи, але вихаснована, вислабена жеж, котра постане віплонка.

Од чого ће млечко неправильне. Краске млечко не кожде віднаке: єди водністі а, друге густіні, маснейше. Од даєпоедній крави млечко таке рідке, як да го в воду поміжали а прето не єдину невинну гарадиню осудаю ће воду мінило млечко. Тоту хібу у найвецій слuchaючох може ће карменем віправиць. Котрой крави млечко водністі мнішайме ћи до оброку овса. Кед на дезь на єдину главу лем пол кінограми овса даме уж забачиме, же млечко маснейше і смачніше буде а кед туту порцюю подуплувже ће

Рус матушку обимати
Должен благодарний син.

Кому закон любви свят,
Тот Рус любит, тот мой брат,
Каждий изминник проклят!

IV.

Кто свой народ опускаєт,
Гришиш против природи,
Не найдет чего искает,
Останет без свободы.

Он от всех будет проклят,
Гнусний лъдъв яко гад,
Каждий изминник проклят.

V.

Діти, рускаго народа!
Вседержитель хранит нас,
Нам воссияют свободы,
Господь даст нам благий час.

Слава Богу еще в нас
Огнь вири непогас;
Сила вири спасет нас.
Вира тверда наше племя
От пагуби сохранила,
Создателю руска земля.
Жерви любви приносила.
Вседержитель хранит нас,
Он услышит любви глас,
Помилует народ наш.

баржей ће то укаже. Крава веци млечко буде давад и у месу натиче. Овес до оброку треба давати сиром і не вдарявані, же би крава га другим жуваньем як найбажней амнізала аос шілну і с тим за поживлене приєднешим го зробела.

Як може отримаць масло? Кед сцеме масло цо дуже фришке отримаць треба же би масло добре було зробене і то: добре вижите, прев запаху, без да у юї води остане і прев дайркою в воздухом. Масло, котре на друге згіднане готуємо ће шлебодно праць: аос старої клашній шматанки, але аос фришкей і спадкей. Док жуцимє масло кус просоліме на 1 кггр, масла 33 грами солі ражуємо. Кед зме змущели треба масло на твердо збін на чисто вінник і до череновій судзині положниць, а сподок судзинки на центрально посипеме аос солю. Кед то робиме меркуймо ће би дайрки і за воздух меєста у маслу не остали, бо би на таких местах вода цо лице кус осталася у маслу погубела масло. На остатку масла добре вирошаке на верху, аос грудкам солю посипеме і добре завреме. Так приготовлене масло у жимій і витровій пивніці 4—5 місяці фришке остане. Же би воздух не дошол до масла замасци може судзинку аос овчим лойном на два нальци лебо аос зейтіном.

и пишу о нації держави. Дабомо, же також скрутні события як аос Др. Крафтом бара нам, чиодеа бо залатра, же у нас є особній сигурності. Культурни держави на таїні діяльніства які ще при нас одбуваю пред виборцами, не научено.

ВЕЛЬКИ ЗВОР ДАВІДОВИЧА У ЗАГРЕБУ

В недавлю 1. фебр. Іоан Давідович отримаць у Загребу великий збор, але то полицки забранелі. Отримала ће лем конференція на котрій оштро вінисол шадки насилия нешкайші влади обісено наглашал, же влада не скончую того ћо суд наредзи.

ВЕЛЬКИ ЗВОР ПАШИЧА У БЕОГРАДУ

У исто време тримаць великий збор у Београду Никола Пашич у котрим толковал чом пришло до виборців. Вживав, же ће аос Радничом це може далей робиць бо ћо надайвік. На концу повоює народ да глаша за радикалох.

КОНФЕРЕНЦІЯ БЛОКА

У Загребу ће в недавлю отримала к конференція олоніціонального блока. На конференції утвердаємо потвільє соглашені зглядом на терпінню політическу ситуацію. — Одредзело ће я о справоданю у случаях віреліяках могучкошах, исто так ће одредзело, як ће буде поступовац проців тих авантюристів котрі би робили продаж закону на дасель виборців.

СОБРАНИЕ ПРОДУЦЕНТОХ ЦУКРОВЕЙ ЦВІКЛІ

Прешлого тижня окончилось ће собрание садительських цукрових цвікль у Новим Саду. На собранию заключено велико важливі ствари медги тим і слідующи: Садительство протестиро проців самоволі фабрикох, котрі у остатнє време надмінчено вихасновую тотих, ћо садзели цукрову цвіклу і робя аос яма ћо саду.

Садитель захтеваю да ће цена подвекша: на 60 динари за ће забраць фабриком да вони самі садза цвіклу бо тим барс чиодую садительством. На концу заключено да на порадним засіданні, котре звола міністерством колюопривреди участвує и двоме заступникам садительських цукрових цвікль.

Зос наших валалох

† др. Йоан Жилник

Нови Сад.

Дня 30 януара умар аос наслу шмерцу у Новим Саду повната наш руски лікар и співатель популярних и поучительних читаній дохторського содержанія Др. Йоан Жилник. Зоз величним учаством народу шіцких націй бул дні 1. фебруара на 3 года. пополадко похованы на руским теметову у Новим Саду. Од докторського удруженія були присутні веци його колеги як др. Вілт, др. Свінкевич и т. д. При труни покойного однітал ће домашні парох О. Юрий Павіт др. Жилник участвовал активно у язді «Руских Новіллох»: написав поучць и проща так исто у Каленцару. Воні назія запада ће наш народ воспита: да гуторим, згіду, Зос свою благослови! Одумац. П. уго, котрі аос їм мають: Красну думку особито гледани од пагін иду до школи, време чувствовал ће тушил а и білокончовал шак свой: у варошах и по ліпших роках, у 43 йес ће того преда вони ми однотично думал, але

ЦО НОВЕ ДОМА

КИРВАЦІЯ ВІБЕРАНКИ:

У исторії нашій Держави найсмутніші дні буде узначені тоді пред виборанку на 8 фебруара. Новини пишу же забитих граџданох вст веци як 18 а запартих веци як 500 — Пансце кирави виборанки!

ПРОТЕСТ НЕМЕЦКОГО ПОСЛАНИКА

Зос причини, же раняті водя Немецкіх др. Крафт, протестирал у Београду послаць немецкій релубликі Олсхаузен а новини немецкі по швеці барс не краш-

